

גיליון מס'

16

הדין והדָיִין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

2007 חשוון תשס"ה אוקטובר The Law and its Decisor: Rabbinical Court Decisions in Family Matters

עילות גירושין

ביטול גט

רכוש

ילדים

כללי

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
THE RUTH AND EMANUEL RACKMAN CENTER
FOR THE ADVANCEMENT OF THE STATUS OF WOMEN
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן

יד לאישה
ע"ש מקס מוריסון
בחסות מוסדות
אור תורה סטון
Ohr Torah Stone

פרסום זה התאפשר הודות לתרומתם הנדיבה של עו"ד רומי טייגר (Q.C) ורעייתו אסתר מלונדון, אנגליה
This publication was made possible through the generous support of Mr. Romie Tager, QC, and his wife Esther, London, England

תוכן העניינים

3 עילות גירושין _____

5 ביטול גט _____

8 רכוש _____

9 ילדים _____

10 כללי _____

דבר המערכת

בגיליון זה מובאים שני פסקי דין נוספים העוסקים בסוגיה הקשה והמטרידה של הטלת ספקות בכשרות הגיטין לאחר נתינתם (פסקי דין נוספים בעניין זה הובאו בגיליונות 12, 14, 15 של 'הדין והדין'). ספקות אלה מועלים לעתים ביוזמתו של בית הדין עצמו, וכזה הוא המקרה בפס"ד מס' 5 שבגיליון זה. התחושה היא שהשימוש בכלי זה של 'ביטול הגט' הולך וגובר בזמן האחרון, וכנראה שההסבר לכך נעוץ, בין היתר, בעובדה לפיה בתי הדין מרגישים שסמכויותיהם הולכת ומוצרות שוב ושוב בידי בתי המשפט (דברים כמעט מפורשים בעניין נאמרים על ידי הרב דיכובסקי והרב בוארון בפס"ד 5 הנ"ל). ההנחה הסבירה של בתי הדין המעוררים ספקות בכשרות הגט היא שבשונה מענייני הרכוש וכדומה, עניין זה, הנוגע להליך הגירושין עצמו, לא יוכל להבחן בידי בית המשפט העליון. אכן, בבג"ץ 9820/06 נדחתה עתירה כנגד החלטה לבטל גט (אשר פורסמה בגיליון 15), לכאורה בשל אי מיצוי הליכים, אך תוך אמירה כי ב"אשר לחשש שמביעה העותרת בקשר לתוצאות הכרוכות בנושא כשרות הגט, הדעת נותנת כי בתי הדין הרבניים, ובראשם בית הדין הרבני הגדול ידונו בעניינה בהקדם האפשרי ויתנו דעתם לנושאים אלה". דיונים של בית הדין הגדול בסוגיה זו מובאים בשני פסקי הדין בגיליון שלנו. ניתן לראות כי בשניהם חלוקות הדעות (בתוך ההרכב ובינו לבין בית הדין האזורי) אודות היכולת להטיל ספק בכשרותו של הגט בגין הפרת ההסכם שקדם לנתינתו. זאת, מצד אחד, על רקע דרישת 'ביטול המודעא' (ראו דברי השולחן ערוך המובאים ע"י הרב לאו בפס"ד מס' 4), ומצד שני, תוך התייחסות לדברי אותם הפוסקים החוששים לגט מוטעה, כלומר גט שניתן על סמך ציפיות מסוימות של הבעל, כפי שמובא בפס"ד מס' 5 (לדברי פוסקים אלה בהרחבה ראו פס"ד מס' 4 בגיליון 12. אגב, שם, בפס"ד מס' 5 ניתן לראות מחלוקת נוספת בין בתי הדין האזורי והגדול).

אנו מעוניינים להוציא 'גיליון נושא' הנוגע לגירושין בעילות של בגידה ואלמות. נודה מאוד לכל מי שיוכל לשלוח לנו פסקי דין הנוגעים לעילות אלה. כמובן שנודה, כתמיד, גם על קבלת פסקי דין רבניים בכל נושא אחר הקשור לדיני המשפחה.

שנה טובה

ד"ר עמיחי רדזינר
עורך ראשי

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor

Rabbinical Court Decisions in Family Matters

גיליון מס' 16 חשון תשס"ה, אוקטובר 2007

מערכת הדין והדיין

יו"ר מערכת: ד"ר רות הלפרין-קדרי, עו"ד סוזן ווייס
עורך ראשי: ד"ר עמיחי רדזינר
עורכת: עו"ד בת-שבע שרמן-שני
חברי המערכת: עו"ד עדי שניט, עו"ד קרן ארקין-חן
מנהלת ומפיקה: עו"ד עטרה קניגסברג
רכזת מערכת והפצה: יפעת מלטר-חורש
עיצוב וביצוע גרפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900
טל. 03-5318895, פקס. 03-7360499
E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il

סימני הבאת פסקי הדין:

פסק דין מלא:

תקציר:

פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

- בזה"ז - בזמן הזה
- בע"כ - בעל כורחו/ה
- ג"פ - גט פיטורין
- דמו"י - דת משה וישראל
- דר"ת - דרבינו תם
- זמ"ז - זה מזו
- חדר"ג - חרם דרבינו גרשום
- טו"ר - טוען/ת רבני/ת
- טו"מ - טענות ומענות
- כ"ש - כל שכן
- לכו"ע - לכולי עלמא
- לפי"ז - לפי זה
- עו"ס - עובדת סוציאלית
- פו"ר - פריה ורביה
- פרש"י - פירוש רש"י
- צ"ב - צאן ברזל
- שאל"כ - שאם לא כן
- שכ"ו - שאר כסות ועונה
- שלו"ב - שלום בית

אין במובא כאן משום תחליף לייעוץ משפטי

כל הזכויות שמורות
ISSN 1565-4176

עניות אירוסיין

1. האם יש לחייב אשה בקבלת גט ולשלול את מזונותיה במקרה בו התנהגה בצורה לא צנועה על פי דרישת הבעל?

בית הדין הרבני האזורי באר שבע:

הרב אליהו אברג'יל - אב"ד
הרב אליהו הישיריק - דיין
הרב יגאל לרר - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב אברהם שרמן - דיין, יו"ר
הרב חגי איזירר - דיין
הרב ציון בוארון - דיין

העובדות:

מדובר בבני זוג שיש ביניהם פער גילאים של שלושים שנה. האשה הופיעה עירומה בפני אורחים שהיו בביתם. חשוב לציין שביה"ד מוכן לקבל את טענת האשה כי הדבר נעשה על פי דרישת בעלה. האשה גם טוענת שלאחר אותו מקרה המשיכו לחיות יחדיו כבעל ואשה לכל דבר במשך שבעה חודשים ורק אז הגיש הבעל את תביעתו.

בעקבות אותו מקרה של הופעה בעירום תבע הבעל לחייב אותה בגט ולפטור אותו ממזונותיה. בית הדין הגדול הפך את החלטת ביה"ד האזורי בנידון זה.

נפסק:

באזורי:

אין מחלוקת על עובדת הופעתה של האשה בעירום ויש אף תמונות שמאשרות זאת. לעניין הפטור ממזונות - לכאורה היה מקום לברר על מי מוטלת חובת ההוכחה שהאשה פעלה לפי דרישת בעלה. הדבר תלוי בשאלה מי נחשב 'מוחזק' במזונות במקרה זה וממילא חובת ההוכחה על הצד שכנגד. אלא שכאן אין צורך בברור כזה משום שברור שבמקרה זה,

אף אם פעלה לפי דרישת הבעל, היא מחויבת בגט ומפסידה מזונות.

עצם המעשה עצמו מחייב אותה בגט משום שהיא 'עוברת על דת יהודית', כפסיקת השו"ע והרמ"א באהע"ז קט"ז ד ו-קי"ט ד. המקורות ההלכתיים מגדירים כעוברת על דת יהודית גם את מי שנוהגת ללכת עם שער פרוע וכדומה, וכ"ש שיש לחייב בגט בנידון דידן שהאשה עשתה מעשה שאיננו מקובל אפילו אצל נשים שאינן צנועות.

לגבי טענת האשה לפיה עשתה זאת על פי ציווי הבעל: בשו"ת אגרות משה אהע"ז ח"ד מ"ד נידון מקרה בו אשה זינתה לבקשת בעלה. הרב פיינשטיין אוסר אותה על בעלה משום שהיא ידעה שהדבר אסור אף אם הוא לרצון בעלה. עם זאת, הוא קובע שאין פה גדר של "מעלה מעל בבעלה" (לפי במדבר ה' י"ב), משום שהדבר היה לרצונה. חולק עליו הרב אלישיב (קובץ תשובות ח"א אהע"ז קצב) ופוסק שאפילו 'מעלה מעל' מתקיים במקרה כזה, משום ש"כוונת התורה למעילה ביסוד ושורש הקידושין דאסר לה אכולי עלמא כהקדש... ומעילה זו קיימת אף כאשר אשתו זינתה תחתיו לבקשתו ולרצונו".

במקרה שלנו, ברור שלפי דברי הרב אלישיב אין טענת הגנה בכך שהדבר היה לפי דרישת הבעל, אך גם הרב פיינשטיין סובר כאמור שאשה אסורה לבעלה גם אם זינתה לפי בקשתו, "וכ"ש בנידון דידן שעצם האיסור אינו מצד מעילה בבעל שהרי לא עסקינן כאן במעשה זנות אלא במעשה כיעור כאשר עצם עשיית המעשה מחייב בגט ופוסטו הבעל ממזונות". האשה עשתה כאן מעשה שאינו מקובל אף אצל "קלה שבקלות" ולכן היא מחויבת בגט ומפסידה מזונות.

בגדול:

הרבנים שרמן ואיזירר:

לאחר שמיעת בני הזוג ובאי כוחם בערעור, ולאחר העיון בחומר שבתיק, אין בעצם המעשה עצמו בו הופיעה האשה ערומה בפני האורחים לחייב את האשה בגט פיטורין מכוח עוברת על דת וכן מכוח מעשה כיעור. העקרון של ההלכה שהעוברת על דת רשאי הבעל לגרשה ויוצאת בלא כתובה, וניתן רשות ביד הבעל לגרשה הוא משום שמעשים אלו גורמים לחששות כבדים בלבו של הבעל, שחיי הנשואין שלהם בעתיד לא יוכלו להתקיים באופן תקין כהלכה. אולם בנידון דנן, כפי שהובהר לנו מתוך שמיעת הדברים שאמנם

המעשה של האשה היה בהסכמתו של הבעל, ואף הנציח את המקרה בצילומים רבים (הבעל הוא צלם חובב). כמו כן הוברר לנו שענין העירום לא היה זר לבני הזוג, גם לגבי מקרים אחרים שהבעל צילם את האשה בעירום לכל מיני מטרות. על כן יש לראות את ההתנהגות הפרוצה הזו כנורמת חיים ירודה המוסכמת בין שני בני הזוג. כפי שמובא בפוסקים שלא תשמע טענת בעל על אשתו עוברת על דת מחמת שהולכת ומרקדת עם אנשים אחרים והולכת להתרחץ בים מעורב, כאשר הבעל אינו מקפיד על התנהגות פרוצה זו והוא שותף לאשתו בהתנהגות זאת.

בנוסף לכך, עצם העובדה שהבעל לא ראה בהתנהגות זו פגיעה בחייהם המשותפים והמשיך לאחר מעשה חודשים רבים לחיות עם האשה בצותא. דברים אלה מגלים שאומנם לא המעשה הזה עצמו עורר חשש בלב הבעל על עתיד חיי הנשואין שלהם. על כן, עילת עוברת על דת שעליה השתית בית הדין האזורי את חיובה של האשה בגט, והפסד מזונותיה, לא קיימת בנידון דנן.

צדק בא כוח האשה בטענותיו שדברי הגר"ם פיינשטיין זצ"ל ודברי הגרי"ש אלישיב שליט"א, אינם נוגעים לענייננו בכלל שכן בנידון שבפנינו לא מדובר במעשה זנות, או אפילו במעשה כיעור שבמהותו עוסק על מעשי כיעור עם גבר שיכול לעורר חשש שהאשה זינתה בעבר, או תזנה בעתיד. בדברי מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א נאמר מפורש שזנות פוגעת ביעוד ושורש הקדושין ואילו מעשה כיעור שבנדון דנן אין זה פוגע בקדושין. וכפי ההגדרות שהוגדרו בפוסקים על מעשה כיעור כעילה לחיוב גט. ודאי לנו שאם המעשה עצמו אינו מוכיח על זנות באותו שעה אלא יש בו רק פרצת גדר הצניעות, אין הוא נכלל בהגדרת מעשה כיעור לחיוב גט.

לאור האמור, ערעורה של האשה מתקבל. אין לחייב את האשה בגט פיטורין, והבעל נשאר עדיין חייב במזונותיה. במידה ויש לבעל עילות נוספות שמצדיקות את תביעתו לגרושין, רשאי הוא להעלות את תביעתו בפני בית הדין האזורי על מנת שייתברר בפניו.

הרב בוארון:

"צודקים כב' הדיינים שליט"א בפסיקתם ובנימוקיהם לקבלת הערעור". הרב מסתפק לעניין הכתובה בשל תשובת הרב"ז (ח"א סימן צ'): "שאלת ממני אודיעך דעתי באשה שלא היתה טובלת לנדתה ובעלה יודע ושותק ובא לגרשה אם יש לה כתובה או לא. תשובה: דבר זה נשאל מלפני הרמב"ם ז"ל והשיב שאין לה כתובה כלל והטעם הוא לפי דעתו כדי שלא יהא חוטא נשכר ואעפ"י שגם הוא חוטא נשכר שנפטר מלפרוע כתובתה מניעת פריעת הכתובה לא נקרא שכר", ולכן, טוען הרב: "לפי"ז בנדון שלפנינו אין לה כתובה. אלא שברמב"ם כתובות פליג על הרמב"ם שבפרק כד מהלכות אישות הלכה ט"ז וגם יתכן שבנידון שלפנינו שמדובר באנשים שהיו מנותקים בזרוע בארץ מוצאם מכל דת וצניעות וגם הבעל הוא כזה כפי שהתברר בדיון, אשר ע"כ נראה לי לבטל ספקותי מפני דעת הרוב".

באזורי: תיק מס' 1-21-014191472
ניתן ביום ט"ז תמוז תשס"ו (12.7.06)
בגדול: תיק מס' 1-21-310830138
ניתן ביום י"ג טבת תשס"ז (3.1.07)
הופיעו: עו"ד מיכאל זגורי (לאשה)
עו"ד אלי חביב (לבעל)

2. בית הדין מחייב בעל במתן גט לאשתו, מאחר ואינו מפרנס, אינו דואג לה למדור ומאחר והוא פוגע בזכותה של האישה ללדת ילדים.

בית הדין הרבני האזורי חיפה:

הרב מנחם חשאי - אב"ד
הרב דוד כהן - דיין
הרב מאיר פרימן - דיין

העובדות:

לאחר כחמש שנות נישואין ללא ילדים, ולאחר מספר חודשים בהם הצדדים גרים בנפרד, הגישה האישה תביעת גירושין, בטענה שהבעל אליה, אינו מפרנס, משתמש בסמים, אינו משתף פעולה בטיפול פוריות ואינו מקיים עימה יחסי אישות. הבעל הכחיש טענות אלה, ומנגד טען שהאשה חיה עם גבר אחר ולמרות זאת הוא מעוניין בשלום בית.

נפסק:

מן החומר שלפנינו עולה כי בני הזוג גרים

בנפרד מחדש ספטמבר 2005.

לטענת האשה - הבעל אליה פיזית כלפיה, מהמר, לא עובד ומפרנס, אין לו דירה, רוצה ילדים ואינה יכולה ללדת ממנו כי זקוקה לטיפול פוריות המצריכים הוצאה כספית ושיתוף פעולה מצד הבעל ויש חוסר שיתוף פעולה מצד הבעל לכן תובעת גט כי הוא מאוס עליה ויש לחייב אותו ליתן לה גט. לטענת הבעל - אינו אליה, לא מהמר. בעבר הימר כיום לא. לא משתמש בסמים ורוצה שלום בית.

לאור החומר שבתיק נראה שיש מקום לחייב את הבעל ליתן גט לאשתו מאחר ואינו עובד ומפרנס ואינו יכול להשיג מדור לאשתו. הבעל מקבל מביטוח לאומי קצבת נכות 100% סך ... לחודש והאשה מקבלת ישירות מביטוח לאומי סך ... לחודש בגין נכותו של הבעל. מסכום זה לא יכולים להתפרנס ולא לשכור דירה. האשה טענה כי בתקופה של 3 שנים החליפו 7 דירות.

בכתב הסיכום של ב"כ הבעל כותב ב"כ הבעל, הבעל נכה 100% ומתקיים מקצבת נכות בסך ... לחודש גר במקלט כי לא רוצה להיות עול על אמו.

דינו של בעל שאינו מפרנס אשתו ואין בידו להשיג מדור לאשתו נפסק בשו"ע אהע"ז בסימן ע' סעיף ג' ובסימן קנ"ד סעיף ג' לפי האמור שם הבעל חייב ליתן גט לאשתו. כמו כן טוענת האשה שאינה יכולה להביא ילדים כי זקוקה לטיפול פוריות המצריכים הוצאה כספית ושיתוף פעולה מצד הבעל בקיום יחסי אישות ואין שיתוף פעולה מצד הבעל.

הבעל טען כי שיתף פעולה בטיפול פוריות אולם אין בידו להשיג כסף לצורך הטיפול וכך נמנע מהאשה ללדת ילדים. והאשה רוצה להבנות ולהנשא לאחר, לאחר שהבעל יתן לה גט הרי שמצב זה אינו יכול להמשך כך כי אין ביד הבעל לסייע כספית בטיפול פוריות. לאור כל האמור נראה לפסוק כי הבעל חייב ליתן גט לאשתו לאלתר.

לכן אנו פוסקים:

- מחייבים את הבעל ליתן גט לאשתו לאלתר.
- לפתוח תיק לסידור גט.

תיק מס' 1-21-319350989
ניתן ביום י"ג טבת תשס"ז (3.1.07)
הופיעו: עו"ד אשכר (רבין) אלפרין (לאשה)
עו"ד יניב ערבה (לבעל)

3. כפיית מתן גט על בעל משום שאשתו מאסה בו באמתלא מבוררת ובשל אלימות שהפעיל כלפיה, בשל בעיות נפשיות שיש לו ובשל העובדה שהוא אינו עובד; דרך הפעלתם של צווי ההגבלה המנויים בחוק.

בית הדין הרבני האזורי אשקלון:

הרב בנימין בארי - אב"ד
הרב א. אהרן כץ - דיין
הרב דוד דב לבנון - דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו בשנת 1998. לאחר כ- 5 שנות נישואין ברחה האשה ביחד עם בנם המשותף למעון לנשים מוכות, בגין חששה מאיומים שהשמיע הבעל ובגין האלימות הקשה אותה הפעיל כנגדה. האשה הגישה תביעת גירושין ואילו הבעל הגיש תביעה לשלום בית, ועם זאת הודה לחלק מטענות האשה אודות התנהגותו כלפיה.

הדיונים בבית הדין התנהלו במשך תקופה של קרוב לשנתיים. בשלב הראשון קבע ביה"ד כי על בני הזוג למצות את הניסיון להגיע לשלום בית ואף הפנה אותם מיוזמתו ליועצי נישואין, אולם במהרה השתכנע שלמהלך זה אין כל סיכוי. להלן יובאו תקצירים של מספר החלטות בתיק זה בצירוף תאריכיהן.

נפסק:

א' סיון תשס"ה (8.6.05)

ביה"ד ניסה להשיב את שלום הבית אולם השתכנע שאין סיכוי לכך. על כן על הבעל לתת גט לאשתו. ראשית, יש כאן מאיסות באמתלא מבוררת וברור שהאשה לא תחזור לחיות עם בעלה, והיא אינה כשבויה לחיות עם מי ששנוא עליה. שנית, ברור שהופעלה אלימות כנגד האשה והבעל אף מודה בכך. הפחד של האשה ממנו הוא פחד אמיתי ועובדה שהיא ברחה למעון לנשים מוכות. יש בסיס לחייב את הבעל בגט לאור דברי "הרמב"ן בתשובה ק"ב שיש ללמוד ק"ו לחייב את הבעל בגט מהמקרים המנויים בפרק המדיר. יפים לנושא דיון הם דברי התשב"ץ בח"ב תשובה ח' הכותב שאם בעטיו של הבעל הפכו חיי האשה לבלתי נסבלים ואם היא סובלת ממריבות השכם והערב יש לחייבו בגט, כי אם על ריח

4. האם הפרת הסכם גירושין מביאה לביטול גט, והאם יכול הנפגע מן ההפרה לחזור בו מהתחייבויותיו בהסכם?

בית הדין הרבני הגדול:

הרב ישראל מאיר לאו – נשיא, יו"ר
הרב שלמה דיכובסקי – דיין
הרב יוסף נדב – דיין

העובדות:

לאחר פחות משנת נישואין ובעת שהיתה האשה בהריון, תבעה האשה גירושין בביה"ד הרבני. לאחר שנתיים של דיונים התגרשו בני הזוג עפ"י הסכם בו נקבע בין היתר כי הסמכות לדון בכל העניינים הקשורים לילדם תהיה לביה"ד הרבני. יום לאחר הגט פנתה האשה לבית המשפט בתביעה בעניין הסדרי ראיית הילד.

בשל הפרת האשה את ההסכם, דרש הבעל לבטל את חיוביו מכח ההסכם, בין היתר את התחייבותו לשלם לאשה בעבור חלקה בדירה, ולבטל את הגט. ביה"ד האזורי דחה בדעת רוב את בקשתו לביטול גט. בעניין ביטול חיוביו מכח ההסכם קיבל ביה"ד האזורי, בדעת רוב, את דבריו באופן חלקי והורה לו לשלם לאשה רק חלק מן הסכום בו התחייב. הבעל ערער על זאת לביה"ד הגדול ודרש את ביטול הגט, קיום דיון בביד"מ, (בית דין מיוחד) ואת ביטול חיוביו מכח ההסכם.

נפסק: (=בית דין מיוחד)
הרב דיכובסקי (דעת הרוב):

יש לדחות על הסף את טענת המערער אודות כשרות הגט. במקרים רבים מופרים סעיפים בהסכמי הגירושין ואוי לנו אם נחליט שכל הפרה, ואפילו יסודית, מעוררת בעיית כשרות בגט. אנו מבהירים לבני הזוג שהגט אינו מותנה בשום אופן בהסכם, וכך כבר

כ"ד כסלו תשס"ו (25.12.05)
כבר עברו חודשים רבים מעת חיובו של הבעל בגט אולם הוא עדיין מסרב. יש להתפלא כיצד הוא מתנהג בקשיחות כזו כלפי אשתו שאינה חייבת להיות שבויה בידיו ומצד שני הוא אינו נוקף אצבע לשינוי התופעות שהביאו למשבר, כולל ניסיון למצוא עבודה והליכה לטיפול נפשי. הבעל אינו מטפל בבעיותיו ואף אינו מפרנס את בנו.

ביה"ד קובע תאריך לסידור הגט בעוד 30 יום. עד אז יכול הבעל להתאמץ ולשכנע את אשתו כי הוא מתקן את דרכיו וכי יש סיכוי לשלו"ב. אולם, אין לו הצדקה לתבוע שלו"ב אם אינו פונה לטיפול ואם אינו מוכן לשלם את המזונות בהם הוא חייב. אם במועד זה יתרשם ביה"ד כי אין סיכוי לשלו"ב וכי עגינותה של האשה נמשכת ללא תוחלת, אזי ידון ביה"ד באפשרות להטיל על הבעל פקודת מאסר.

י"ד שבט תשס"ו (12.2.06)

ביה"ד הבהיר שוב לבעל את תוצאות מעשיו, אולם השתכנע שהוא לא עשה מאומה ממה שנדרש ממנו. גם האשה פנתה אליו בבקשה שישחרר אותה, אך ללא הועיל. הבעל טען כי ישנם פוסקים המתירים לו שלא לשמוע בקולו של ביה"ד שאומר לו להתגרש כשהוא חושב אחרת. ביה"ד רואה זאת בחומרה. התנהגותו של הבעל מסכלת כל אפשרות לקידום מתן הגט או שלו"ב, והוא אינו עושה דבר ממה שנצטווה. בצירופם של דברים אלה לנימוקים שכבר נזכרו בפסקי הדין הקודמים, פוסק ביה"ד להוציא כנגד הבעל פקודת מאסר מהיום ועד ליום 26.2.06.

תיק מס' 1-21-188618-3102
הופיעו: עו"ד אושרית ברזיר-טפר, עו"ד שירה גרמון ועו"ד מיכל סער (המחלקה המשפטית של עמותת 'בת מלך') (לאשה)

הערה:

לאחר שהבעל נלקח לכלא, הוא פנה מיוזמתו בבקשה לקיום דיון אודות מתן הגט. בני הזוג הגיעו להסכם גירושין אותו אישרו בבית הדין ביום 20.2.06. ביום 25.2.06 קיבלה האשה את הגט.

הפה כופין על חיי נפש על אחת כמה וכמה (יתכן שיש גם מקום לכפותו אבל נושא זה טעון דיון וברור נוסף). שלישית, הבעל אינו עובד ואינו משלם מזונות עבור בנו. במצב כזה לא ניתן לדבר על שלו"ב. על כן יש לקבוע מועד לסידור גט. אם הבעל יסרב לתתו, ידון ביה"ד במועד זה בהפעלת סנקציות כנגדו.

כ"ח תמוז תשס"ה (4.8.05)

היות והבעל מסרב לתת גט יש להפעיל כנגדו שלוש סנקציות מסעיף 2 לחוק קיום פסקי דין של גירושין: הגבלת החזקת דרכון; הגבלת החזקת רשיון נהיגה; הגבלת חשבון הבנק שלו. ההגבלות יחלו בתאריך 25.9.05 ויש לזמן את הבעל לביה"ד לפני מועד זה.

ד' אב תשס"ה (9.8.05)

ביה"ד מצפה מהבעל כאדם דתי לפעול על פי הוראת ביה"ד, משום שמי שאינו מצייט לו הוא "מרים יד בתורת משה". ברור לביה"ד כי "שהבעל בתוך לבו פנימה מבין שעליו לקיים החלטות ביה"ד, אלא שקשה לו להתמודד עם זה מבחינה רגשית". על כן יש לתת לו אורכה עד לערב ראש השנה וזאת בכפוף לפניה לטיפול פסיכולוגי. על הבעל לדווח על פנייתו לטיפול עד י"ד אלול תשס"ה.

ביה"ד מצייט כי ברור שהצורך בפסיכולוג נובע מתפיסתו של הבעל שאפשר להחזיר את שלום הבית, אך אין זה אפשרי ללא יעוץ שיעזור לבעל לצאת מן המשבר שהוא נתון בו.

י"ד אלול תשס"ה (18.9.05)

יש לזמן את הבעל עוד לפני ראש השנה. "לפני שביה"ד יוציא פס"ד על נקיטת אמצעים כנגדו בגין סרובו הוא רוצה למצות את האפשרות שהגט ינתן ברצון, ועל כן החליט לזמנו". באותה הזדמנות יבדוק ביה"ד אם אכן פנה לפסיכולוג. ביה"ד יבדוק דרכים נוספות לשכנע את הבעל שאין שום סיכוי לשלו"ב וסירובו לתת גט הוא מהלך חסר תכלית המעגן את האשה.

כ"ח אלול תשס"ה (2.10.05)

ביה"ד זימן את הבעל והעמיד אותו על המשמעות החמורה של התעקשותו אך ללא הועיל. עקשנותו מובילה אותו ואת אשתו לסבל מיותר והיא בניגוד לדרך המוסר והתורה. על כן בית הדין מורה להפעיל את שלושת צווי ההגבלה הנזכרים לעיל וכן נדרש הבעל להפקיד את רשיון הנהיגה שלו בידי ביה"ד.

5. ביה"ד מגדיר גט כגט מוטעה משום שהאשה הפרה את הסכם הגירושין כמה ימים לאחר חתימתו, תוך דחיית הטענה כאילו ניתן לראות בתביעה להגדלת מזונות תביעה של הילד ולא של אמו.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:

הרב **אברהם שיינפלד** – אב"ד

הרב **אברהם ריגר** – דיין

הרב **דב דומב** – דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב **שלמה משה עמאר** – נשיא, יו"ר

הרב **שלמה דיכובסקי** – דיין

הרב **ציון בוארון** – דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו בעת שהאשה היתה בהריון. קודם לכן הכיר האב באבהותו על העובר. פחות משנה לאחר לידת הילדה הסכימו בני הזוג על גירושין. נחתם הסכם גירושין ובו מתחייב הבעל לשלם סך מסוים למזונות הילדה והאשה התחייבה שלא תתבע הגדלת מזונות. הבעל אמנם העלה ספקות באשר לאבהותו על הילדה, אולם טען שהוא שלם עם ההסכם ואינו מבקש בדיקת רקמות. בעקבות ההסכם סודר גט. אח"כ הסתבר שבמועד סידור הגט היתה האשה בהריון ועובדה זו הוסתרה מהבעל ומביה"ד. ימים ספורים לאחר סידור הגט הגישה האשה תביעה להגדלת מזונות הילדה וביהמ"ש חייב את האב בסכום גבוה בהרבה מזה שהופיע בהסכם. בשלב זה פנה הבעל לביה"ד וביקש בדיקת רקמות וקביעה להפסקת חיובו במזונות. האשה טענה כי לביה"ד אין סמכות לדון בבקשתו. על פסק דינו של ביה"ד האזורי הוגש ערעור מצד האשה ובעקבות קביעת ביה"ד הגדול כתב ביה"ד האזורי הבהרות לפסק דינו.

נפסק:

באזורי:

ביה"ד מעלה מיוזמתו את שאלת כשרות הגט, למרות שהתובע לא העלה טענה זו. לדברי ביה"ד "כשרות הגט הוא ענין הלכתי שבאחריות ביה"ד ואינו קשור לטענות בני הזוג". ביה"ד מציינ כי האשה פשוט התעלמה מהתחייבותה בהסכם הגירושין

להפריד בין הסכם הגירושין ובין הגט ולא יתכן להשאיר את הגט שניתן כתלוי בקיום ההסכם. "ואכן, בכל סדרי הגיטין מפורש נאמר שאין לגרש על תנאי".

אמנם, היה מקום לחשוש לדעת המיעוט שמא יש כאן סיבה מיוחדת. אולם, המערער הצהיר שהוא עומד להנשא מחדש, ומזה נלמד שגם הוא עצמו סבור שגירושיו חלוטים. היעלה על הדעת שיחשוב להנשא לפני שסיים את התקשרותו עם אשתו הראשונה?! כלומר נראה שאין הוא באמת מערער על עצם הגירושין אלא מנסה לשפר את עמדותיו בנושאים הנלווים. עם זאת יש לדון בטענות דעת המיעוט. במקרים רבים האשה אינה מקיימת את ההסכם ואז נשאלת השאלה האם יש לחשוש לגט מוטעה. "בשור"ע אה"ע סימן קלד סעיף א נפסק: 'צריך שיבטל כל מודעה קודם שיתן הגט, שאם מסר מודעה בפני שנים ואמר: גט שאני רוצה ליתן לאשתי דעו שאני אנוס ליתנו ולכן אני אומר בפניכם שיהא בטל, הרי הוא בטל' ועוד שם בסעיף ב' לכן צריך שיבטל קודם כתיבת הגט כל מודעה שמסר' וכתב ה'בית שמואל' (שם ס"ק א) שנראה מכל הפוסקים שדווקא אם מסר מודעה מפורשת, אבל 'גילוי דעת למסירת מודעה לא מהני'. 'בפתחי תשובה' האריך לבאר מה רצה ה'ב"ש לחדש בדבריו... מדברי ה'בית שמואל' נראה שגם אם גילוי הדעת היה קודם כתיבת הגט, אין בו כדי לבטל את הגט".

כלומר, "האמור בשור"ע בא לאפוקי כל תנאי או דעה שהיתה לו טרם נתינת הגט בין במפורש בין בגילוי מילתא. במקרה דידן אין ספק בכך שבית הדין שבפניו ניתן הגט, עשה כפי המתחייב בהלכה ושמע מן הבעל ביטול המודעות וכל המתבקש והמתחייב בשעת מתן הגט".

כיום נהוג שכמעט כל מתן גט מלווה בהסכם גירושין ולא יעלה על הדעת שנתינת הגט תהיה תלויה בביצוע ההסכם שבמקרים רבים מופר ע"י בני הזוג. יש לקרוא לבתי הדין לציין במפורש כי הגט ניתן באופן חלוט למרות שקיים הסכם גירושין, וכן יש להדגיש שבית הדין יעמוד על ביצוע מלא של ההסכם.

בענין הפנייה לביד"מ והנושא הכספי יש להסכים לעמדת הרב דיכובסקי, ועל כן יש לדחות את הערעור.

תיק מס' 1-53-024651903

ניתן ביום ט"ו כסלו תשס"א (12.12.00)
הופיע: עו"ד נפתלי שילה (לאשה)

פסקנו בעבר במקרים דומים. פניית האשה לביהמ"ש נעשתה על סמך הפרקטיקה המשפטית המקובלת המבחינה בין האם ובין הילד שאינו כפוף להסכם שבין הוריו. לדעתנו זו הפרדה מלאכותית אולם אין ביכולתנו לשנות זאת, והמערער ודאי הכיר פרקטיקה זאת. המערער גם ידע שההסכם ניתן לעקיפה באמצעים משפטיים ולכן אינו יכול לטעון להטעיה.

לגבי הפניה לביד"מ: אין אנו ששים לפנינו כזו לאור יחסי הכוחות הבלתי שקולים ולאור המדיניות של הכפפת ביד"מ לביהמ"ש העליון. במקרה זה הפניה תיצור רק נזק. לגבי הנושא הכספי: באופן עקרוני אין שום סיבה לשלול מן האשה את התשלום עבור חלקה בדירה ואילו הייתה מערערת על פסיקת ביה"ד האזורי הייתי שוקל לקבלו. אולם מועד הערעור עבר ולכן בנקודה זו תשאר על כנה פסיקת ביה"ד האזורי. על כן נדחה הערעור כולו.

הרב נדב (דעת המיעוט):

בבואנו לדון על כשרות הגט יש לבדוק מה היתה דעתו של המערער בעת מתן הגט. לדבריו, הוא הדגיש שהגט ניתן רק על דעת כך שיקוימו התנאים שבהסכם, ובפרט זה הנוגע להסדרי הראייה, וכך אכן עולה מביור שנוערך עם הדיינים שבפניהם נערך ההסכם וסודר הגט. בנסיבות אלה נראה שאין מקום להכשיר את הגט.

קיום ההסכם היה חשוב ביותר למערער והוא הקפיד עליו מאד, דבר שהיה ברור לכל המעורבים, ובמקרה כזה אף אין צורך לקיום כל כללי יצירת התנאי המחייב שבהלכה. מכמה הלכות בפרק ט' בהל' גירושין של הרמב"ם עולה שאם לא נעשתה מסירת הגט בדיוק כפי שרצה הבעל, הרי שהוא אינו גט. גם אם אומרים לבעל שהגט ניתן ללא תנאי, אין זה כולל את העניין החשוב של החזקת הילד. "אמנם ללא תנאי, אבל הגט ניתן על דעת האמור בהסכם... נוסף על כל האמור, ביה"ד לא יתן יד למי שמפר הסכם, מוליך שולל את ביה"ד והופך את כל הענין לחוכא ואיטלולא". המשיבה חתמה על ההסכם מרצון לאחר שהבינה אותו ובכל זאת הפרה את האמור בו והוליכה שולל את ביה"ד. לאור כל זאת ברור שהגט פסול. מכיון שכל עניני הממון היו כפופים לסדור הגט, הרי שבאין גט כשר גם ההסדרים בעניני הממון אינם תקפים, כי כל ההסכם היה על דעת זה שבני הזוג יתגרשו בגט כדן.

הרב לאו (דעת הרוב):

כדי למנוע ערעור על כשרות הגט קבעה ההלכה כי הוא יינתן ללא תנאי. לכן יש

מיד עם קבלת הגט. ברור שהאשה תכננה מראש לפעול כפי שפעלה כדי שהבעל יוטעה לחשוב שעם סידור הגט נגמרו הדיונים. מצב כזה יוצר 'גט מוטעה' שאינו תקף על פי ההלכה.

לא ניתן לתת יד להפרת הסכמים, בפרט כשמדובר בהסכם שהאשה דחפה לקבלתו ושהתחייבה בו לא לתבוע שום תביעה נוספת. במקרה של סידור גט, הרי שהפרת ההסכם חמורה עוד יותר משום ההשלכות על כשרות הגט. ביה"ד בוחן את טענת האשה כאילו התביעה החדשה הוגשה בשם הילדה. טענה זו יש לדחות על הסף. ברור שהאם עומדת מאחורי התביעה. ומי אמר שהאם היא 'אפוטרופסית טבעית' יותר מאשר האב? מי הסמיך אותה לתבוע בשם הילדה?

דבר ידוע הוא שחיוב המזונות של אב לילדיו הוא לצרכיהם הבסיסיים בלבד. זו ההלכה וזה החוק שאימץ את ההסדר ההלכתי. ידוע גם שכדי לתבוע הגדלת מזונות יש להראות שינוי נסיבות. במקרה זה סמיכות התביעה לסידור הגט אינה מאפשרת לטעון לשינוי כזה.

כאשר אשה מפרה הסכם שעל בסיסו ניתן הגט, הרי שיש שאלות כבדות על כשרות. ביה"ד מציין שבמקרה של הפרה לא מועילות הצהרות הבעל על כך שהגט ניתן ללא תנאי וביטול המודעות לפני סידור הגט.

ביה"ד מונה שורה של פוסקים הקובעים כי במקרה של אי קיום התחייבות כלפי הבעל שעל בסיסה ניתן הגט, הרי שהגט נחשב 'גט מוטעה' והוא בטל למפרע, 'ואם כן מי יערב לבו להקל באסור אשת איש כנגד דעת המהר"ם מלובלין, המשכנות יעקב, הבית מאיר, החלקת יואב ועמק שאלה?'

על כן פוסק ביה"ד: יש לעכב את נישואי האשה עד להוראה אחרת. הבעל פטור מכל חיוב כלפיה; האם חייבת במזונות הילדה בכל סכום שהוא מעבר לסכום בו התחייב האב בהסכם; האם חייבת להשיב לאב כל סכום שגבתה מעבר למה שנתחייב בו בהסכם. הסכומים יושבו כשהם צמודים לממד מיום שנגבו ועד ליום השבתם; לאחר שהאשה תתחייב לכבד את ההסכם ותשיב את הכספים הנ"ל, ישקול ביה"ד אם יש צורך בסידור גט נוסף; ביה"ד אינו קובע עמדה באשר לתביעה לבדיקת רקמות, וניתן להגישה לביהמ"ש. מכל מקום הבדיקה לא תוכל להפוך את הילדה למזורה בשום מקרה, משום שהאשה היתה בהריון לפני הנישואין.

גדול:

הרב דיכובסקי:

בראשית דבריו הרב מציין כי תיק זה היה אמור להיות נידון בפני הרכב אחר בביה"ד הגדול שסירב לדון בו "משום שמדובר בנושא מורכב", ולכן הועבר הדיון להרכב זה. מדובר במהלך לא ראוי הן מצד ביה"ד שחייב לדון בכל תיק שמגיע אליו והן מצד המזכירות שאינה יכולה להעביר תיקים ללא קבלת הסכמתו של הנשיא. אולם כדי שלא לגרום עינוי נפש לבני הזוג הוחלט בכל זאת לשמוע את הערעור בהרכב זה. הרב דיכובסקי קובע כי יש לקבל את הערעור וכי הגט כשר, תוך שהוא מעלה את הנקודות הבאות:

א. לשונו של ביה"ד האזורי בפסה"ד של אישור ההסכם היתה, בין היתר: "בני הזוג מצהירים כי קראו את ההסכם בעיון רב...". הרב קובע כי "זהו נוסח לא מצוי, בעיקר הביטוי 'בעיון רב'", ומשמעותו היא כי ביה"ד הבהיר לבני הזוג שההסכם לא סופי וכי יש אפשרות לתביעות נוספות לביהמ"ש. ב. ביטול גט הוא דבר קשה. אין להשתמש בכלי זה משום שבמקרים רבים מתעוררים ויכוחים, אפילו שנים רבות לאחר מתן הגט ואף לאחר שהצדדים כבר נישאו בשנית, ואם תעלה שאלת כשרות הגט הרי שתוצר בעיה קשה, עד לכדי ממזרות. לא נראה שניתן לבטל גט בשל הפרת הסכם. ג-ד. אך כאן מדובר בג'ט מוטעה', ונראה שביה"ד האזורי צדק בקביעתו שהפרת ההסכם תוך מספר ימים לאחר מתן הגט מעלה שאלות קשות. טענת האשה שחתמה על ההסכם רק כדי לקבל את הגט רק מחזקת את החשש הזה.

ה. יש גם לקבל את דבריו של ביה"ד האזורי כי הטענה לפיה האם תובעת את המזונות בשם הילדה היא פיקציה ואינה הגיונית, גם אם הדבר מוכר בבתי המשפט. ברור שמדובר בתביעה שבין ההורים ואין כאן התדיינות של הילדה עם אביה.

ו. מנגד, על ביה"ד היה לשקול את טובת הילד ולא לפסוק לאב סכום מזונות זעיר רק בכדי לשכנע אותו לתת גט. דבר זה אינו ראוי והוא גם זה שגורם להפרת הסכמים ולפניה לבתי המשפט.

ז. "נער הייתי וגם זקנתי. זכורני כי מסדרי הגיטין בימים עברו הגר"ר עבו זצ"ל, הגר"ש דביר זצ"ל והגר"מ ציוני שליט"א, נהגו בכל סידור גט טרם המסירה לומר לבני הזוג כדלהלן: "הגט שביניכם הוא סופי ואינו ניתן לביטול בכל דרך שהיא". הפרת הסכם אינה נוגעת לכשרות הגט. אם כך נאמר במקרה דנן, הרי שאין חשש לגט מוטעה, "בכל מקרה, ראוי לרענן את הדברים מחדש, בכדי למנוע תקלות".

ח. גם כאשר הבעל מפקיד גט בביה"ד לצורך ביטול עיכוב יציאה מהארץ וכדו', נאמר לו שהגט ניתן ללא תנאי וללא הגבלה. ואכן, היו מקרים בהם נמסר לאשה הגט שהפקיד הבעל, במקום שהיה "עיון גדול". ט. יש ליצור הפרדה מוחלטת בין הגט ובין הסכם הגירושין. שימוש באפשרות של גט מוטעה או ביטול גט עלולה ליצור ממזרות. וכי נעלה על הדעת שהפרת הסכם 10 שנים לאחר הגירושין, תביא לממזרות?! י-יא. ב"כ המערערת טענה כי על פי בג"ץ סימה אמיר אין לביה"ד כלל סמכות לדון בהסכם הגירושין לאחר מתן הגט. גם אם מבחינה משפטית יש משהו בטענה זו, הרי ששאלת כשרות הגט היא שאלה שמסורה אך ורק לביה"ד. ביה"ד חייב לגלות את דעתו באשר לכשרות הגט, גם אם אינו יכול לתת תרופה להפרת ההסכם. קשה להאמין שביהמ"ש יקבע הלכות הנוגעות לכשרות הגט. עם זאת, בשל שאלת הסמכות צומצם הדיון בערעור רק לשאלת כשרות הגט ולא נידונה קביעת ביה"ד האזורי לגבי השבת הכספים.

יב-יד. גט מוטעה מהווה בעיה הלכתית חמורה, אך כאן לא היתה הטעיה, משום האמור בסעיף א לעיל ובשל העובדה שביה"ד הזהיר את המערער מפני האפשרות של פניה לביהמ"ש עבור מזונות לילדה. על כן יש לקבוע כי הגט כשר.

הרב בוארון:

"יש כאן מקום לעיון בכשרות בגט לפחות מן הספק, וצדק ביה"ד האזורי בקביעתו בענין עיכוב הנישואין". הבעיה היא שבתי המשפט פתחו פתח להורים לתבוע בשם ילדיהם כדי לעקוף את ההתחייבות של ההורים בהסכם זה עם זה, זאת למרות שמדובר בתביעה של ההורים עצמם. מגמה זו מסלפת את החוק ואת ההלכה וכל "מטרתה לקעקע סמכויות בתי הדין", והיא מנוצלת ע"י שופטי משפחה "אשר רובם ככולם שומרי תו"מ". אך השופטים אינם שמים לב לכך שהדבר משפיע על כשרות הגט.

לגבי הטענה כי ביה"ד עצמו הדגיש ש"הענין אינו סגור", יש לומר כי לא תמיד הדבר מובן כך על ידי בני הזוג, ולכן כשרותו של גט שניתן על סמך הסכם מוטלת בספק כאשר ההסכם מופר.

הרב עמאר:

סוגית כשרות הגט היא דבר חמור ביותר, וכל ספק בגט מהווה שאלה הלכתית כבדה. למעשה, יש לברר כיצד נהגו מסדרי הגט

ואם הם אמרו לצדדים את הנוסח שמציין הרב דיכובסקי בסעיף ז. בירור זה לא יפתור את כל הבעיות ההלכתיות אך הוא נדרש לצורך הפסיקה בנושא.

חששו של הרב דיכובסקי לגבי ההשלכות החמורות של קביעה כי גט הוא גט מוטעה אינה יכולה להפחית מן החשש החמור יותר של ממזרות או של אשת איש שהותרה בגט שאינו כשר. בשל קושי ההכרעה בין שני החששות הללו יש להשיב את התיק לביה"ד האזורי ולבקש ממנו להבהיר את תהליך מסירת הגט ומה נאמר במהלכו לבני הזוג.

הבהרות ביה"ד האזורי:

הגט סודר על ידי מסדר גיטין (שלא היה שייך להרכב שפסק בעניין ההסכם והפרתו). הוא לא רשם פרוטוקול אך שאל את השאלות הסטנדרטיות הנוגעות לסידור הגט בהסכמה ולכן שאין תביעות נוספות. לפני אישור ההסכם נערכו שני דיונים בביה"ד שכתב את פסה"ד. בשני הדיונים העלה הבעל חששות מפני הפרת ההסכם והאשה התחייבה שלא לתבוע אותו בעתיד. בהסכם התחייבה האם לדאוג לכל צרכי הילדה מעבר לתשלום בו התחייב האב, כך שלמעשה התביעה החדשה משמעותה ניסיון של האם להיפטר מחיובה זה, והיא מהווה הפרה בוטה של התחייבות מפורשת שלא להגיש שום תביעה בעתיד.

ההסתמכות על בג"ץ אמיר אינה רלוונטית משום שההסכם דנו נעשה לפניו. יתר על כן, במקרה זה לא היה דיון מזונות מקביל בביהמ"ש, ובמקרה זה יודו גם שופטי בג"ץ כי מכיון שדיון המזונות החל לפני מתן הגט, הרי שלביה"ד יש "סמכות נמשכת". על כן קביעתו של הרב דיכובסקי בסעיף יא על חוסר הסמכות לדיון במזונות אינה נכונה.

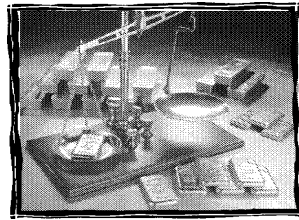
כל הפוסקים שהובאו בפסה"ד הראשון היו מודעים לדברי הרב דיכובסקי בענין סידור הגט וביטול תנאים ומודעות, ובכל זאת חששו לגט מוטעה. יש להבחין בין חילוקי דעות המתעוררים זמן רב לאחר חתימת ההסכם מכח שינוי נסיבות ובין הפרת הסכם בסמוך מאד לחתימתו שאין לה כל הצדקה והיא בבחינת 'הטעיה'. באשר לאמור בסעיף ח, גם הרב דיכובסקי יודה שגט שיינתן לפני שחלף המועד לשובו של הבעל הוא גט שיש ספק בכשרותו.

באשר לדברי הרב דיכובסקי בסעיף א: הנוסח שנאמר בפסה"ד, לרבות המילים "בעיון רב", הוא נוסח סטנדרטי בו נעשה שימוש קבוע ואין להסיק ממנו שום מסקנות

שימוש קבוע, ואין להסיק ממנו שום מסקנות לענייננו.

באזורי: תיק מס' 1-29-036009322
ניתן ביום י"ט אדר תשס"ו (19.3.06)
בגדול: תיק מס' 1-21-032675951
ניתן ביום י"ב שבט תשס"ז (31.1.07)
הבהרות האזורי: תיק מס' 1-64-032675951
ניתנו ביום ח' אדר תשס"ז (26.2.07)
הופיעו: עו"ד דוריס גולשה-נצר (לאשה)
עו"ד מירה רום (לבעל)

פס"ד זה רלוונטי גם למדור ילדים

זכור

6. זכויות האשה במוניטין המקצועי של בעלה וחישוב שוויון; זכויותיה בקלטיקה של הבעל.

בית הדין הרבני האזורי חיפה:

הרב חיים הרצברג - אב"ד

הרב מיכאל בלייכר - דיין

הרב יצחק שמואל גמזו - דיין

העובדות:

במסגרת הסדר איזון משאבים בין בני-זוג, האשה תבעה נכסים שקיבל הבעל בירושה ובמתנה וכן חלק משווי הקליניקה הוטרינרית שלו, שבה עבדה. כמו-כן תבעה האשה חלק משווי המוניטין של בעלה.

נפסק:

שני בני הזוג קבלו עליהם שיש לחלק את הרכוש לפי אמות המידה של חוק איזון משאבים אולם הויכוח בין בני הזוג נטוש על כמה נקודות:

- הנכסים הרשומים על שם הבעל שקבל אותם ירושה או במתנה מאביו ובהם קרנות ונכסי דלא נידי שהאשה טוענת שיש לה זכות בהם.
- הדירה שבה התגוררו בני הזוג שהיא בנויה על מגרש של עזבון סבא של הבעל והאשה טוענת שהיא השתתפה בשיפוץ הדירה.

ג. הקליניקה הוטרינרית ששוכנת על המגרש והאשה טוענת שמגיע לה חלק בה מכוח עבודתה וסיועה לבעל בניהול המרפאה ובפיתוחה.

ד. המוניטין של הקליניקה ושל הבעל עצמו שלאשה יש לטענתה חלק רב בפתוח הקריירה והמוניטין הנ"ל.

ה. יש ויכוח כיצד להעריך את שווי הקליניקה ובעיקר את שווי המוניטין של הקליניקה.

והנה לאחר שמיעת טו"מ בני הזוג והעדים השונים והמסמכים נראה שטענות האשה שיש לה זכויות בנכסים שקבל הבעל בירושה או מתנה מאביו אין בהם ממש. האשה לא הצליחה להוכיח שאבי הבעל נתן לה במתנה רכוש בכסף או בקרקעות. גם הטענות המשפטיות שהעלה ב"כ האשה בקשר לנקודות הנ"ל אינן משכנעות.

אולם מה שיש לדון בעיקר הוא ענין הקליניקה והמוניטין.

והנה בענין המוניטין העידו בפני ביה"ד מומחים ויועצי מס הכנסה והציגו שתי אסכולות סותרות לחלוטין כיצד להעריך מוניטין ומכיון שביה"ד לא השתכנעו שהסכום של 1,400,000 שקבע רואה החשבון... הוא ריאלי ונראה שחוות הדעת של ד"ר... נראית לכאורה יותר מציאותית אבל גם קביעתו הסופית שהמוניטין הוא רק 25000 ₪ נראית בלתי ריאלית, בעיקר לאור העובדה שקליניקה דומה נמכרה בשווי מוניטין של 205000 כפי שהציג ב"כ הבעל בעצמו.

אולם למעשה כאשר ביה"ד בא להעריך את שווי המוניטין של המרפאה הוא ניצב בפני בעיה לא פשוטה כלל וכלל.

ולכן ביה"ד נאלץ להסתמך על דוגמא קונקרטי שהוגשה ע"י יועץ המס של הבעל כפי האמור בפרוטוקול מיום י"ג חשוון תשס"ו עמ' 2 שורה 23 ואילך בדבר מכירת קליניקה וטרינרית דומה באותו איזור... כאשר שווי המוניטין על פי החוזה הוא 205000 ₪.

לפי האמור בפרוטוקול עמ' 2 בשורה 25 הרווחים של הקליניקה הדומה היו בשנת 2004 168% יותר מאלו של הבעל. לפי זה נוכל לכאורה לערוך חישוב אומדן גס של המוניטין של המרפאה של הבעל דהיינו $205000 / 1.68 = 122,023$

אולם מתוך עיון בטבלאות שהגיש מר... מניח ביה"ד שכנראה נפלה טעות בפרוטוקול או שיש כאן פליטת פה שלו שהרי בטבלאות שהציג יועץ המס הנ"ל רשום שהרווח לשנת 2004 של הבעל מגיע ל- 168% יותר משל הקליניקה הדומה. כדי לוודא את הענין של ביה"ד לבני הזוג בקשת הבהרה ואכן מר... לא סתר הנחה זו.

תמציתית וברורה. כל המעיין בכתב התביעה מבין את מהות תביעת הגירושין הכרוך בה, את הסיבות לגירושין והסיבות שלטענתו צריך שהמשמורת תהיה אצלו. יצויין שהבעל הוא עולה מאתיופיה וגם אם ניסוח תביעתו אינה בניסוח ובמטבעות הלשון הרהוטים המקובלת אצל עורכי דין אין בכך פגם. לטענת ב"כ האשה, הכריכה אינה כדין היות ובכותרת התביעה אין כל כריכה ולא מילת כריכה.

אך טענתו זו אינה נכונה. כי כידוע ענין המשמורת כרוך מעצם טיבו וטיבעו בתביעת הגירושין ואינו מצריך כריכה כלל ע"י 8/59 גולדמן נ' גולדמן. זאת ועוד, גם עצם טענתו של ב"כ האשה אינה נכונה.

עוד טען ב"כ האשה, שהבעל לא פתח תיק אחזקת ילדים, אלא תיק גירושין בלבד. גם טענה זו אינה רלוונטית לענין תלות הכריכה, תנאי הכריכה כפי אשר הוגדרו ע"י ביהמ"ש העליון אינם מצריכים פתיחת תיק ע"י ע"א 280/80 גבעולי נ' גבעולי. פשוט הדבר שכאשר ביה"ד מתרשם שלא היה חסרון בכנות הכריכה, אין להאחז בקרנות פרוצדורה פנימית של ביה"ד כדי לטעון לחוסר סמכות. הזכרת המילה "כריכה" אינה "מילת קסם" או "מנטרה" שבהזכירה נתפסת הכריכה ובהעדרה אין כריכה. בבואנו לדון האם היתה כריכה עליו לבדוק האם כוונת התובע אכן היתה שביה"ד ידון בדברים שביקש אגב תביעת הגירושין כדי לסיים את הנישואין המשותפים מכל הזוויות הנוספות. באם מתברר לפנינו שאכן זו כוונת התובע והוזכר ע"י התובע בכתב התביעה שרצונו שביה"ד ידון גם בנושא זה, אז הדבר נחשב ככרוך לתביעת גירושין. על הדין להביט על המהות ולא על דקדוקים לשנויים כאלו ואחרים.

לאור האמור פשוט הדבר כאמור, שהסמכות לדון בענין המשמורת נתונה לביה"ד הרבני. ולענין מזונות הילדים, צדקה טענתו של ב"כ האשה שלפי הפסיקה הרווחת היום בביהמ"ש העליון, הסמכות החוקית לדון בענין מזונות הילדים אינה נתונה לביה"ד. לאור זאת, ביה"ד פסק:

1. הסמכות לדון בענין משמורת הילדים נתונה לביה"ד הרבני.
2. ביה"ד לא ידון בענין מזונות הילדים.

תיק מס' 1-21-304256126
 ניתן ביום ו' אדר ב' תשס"ה (17.3.05)
 הופיעו: עו"ד אליהו בן-גור (לאשה)
 עו"ד אברהם מוזס (לבעל)

למרור ילדים ראו גם פסק דין מס' 5.

י' ק' ס'

7. גם כאשר אין כריכה מפורשת של עניין המשמורת, יש לבית הדין סמכות לדון בו מאחר והעניין כרוך בתביעת גירושין מעצם טיבו וטיבעו. לעומת זאת, בית הדין מקבל את הטענה כי אין לו סמכות לדון במזונות הילדים.

בית הדין הרבני האזורי רחובות:

הרב נחום גורטלר - אב"ד
 הרב יהודה שחור - דיין
 הרב ציון אשכנזי - דיין

העובדות:

הבעל הגיש תביעת גירושין לבית הדין הרבני, כאשר נושא התביעה הוגדר כ"גירושין, מזונות, משמורת ילדים". מספר שבועות לאחר מכן הגישה האישה תביעת משמורת, מזונות ומדור לבית המשפט לענייני משפחה.

נפסק:

לפנינו תביעת הבעל לגירושין שהוגשה בתאריך 5.12.04. בכתב התביעה נרשם בזה הלשון: נושא התביעה: גירושין, מזונות, משמורת ילדים. מהות התביעה: לא מסתדרים מקללת, לא ישנים יחד, מדברת בלילות בטלפון, לא באה אחרי העבודה לבית, לא מטפלת בילדים כמו שצריך בבית.

האשה מצידה הגישה תביעה לביהמ"ש למשפחה לדון בעניין המשמורת מזונות הילדים והמדור בתאריך 30.12.04. בדיון שהתקיים בפנינו בתאריך י"ג שבט תשס"ה 23.1.05 טענו בני הזוג לגבי הסמכות לדון בענין המשמורת והמזונות. ביה"ד שמע את טענות בני הזוג והורה להם לסכם בענין הסמכות.

לאחר העיון בטענות בני הזוג, נראה ברור, שהסמכות לדון בענין המשמורת נתונה לביה"ד הרבני. זאת משום שלא מצאנו שום פסול משפטי בכתב התביעה, אמנם התביעה נכתבה בקצרה, אך נכתבה בצורה

אי לכך לכאורה עלינו לחשב את המוניטין בצורה אחרת כדלקמן:

$$205,000 \times 1.68 = 344,400$$

אולם בדיקה מדוקדקת של הטבלאות שהציג מר ... מראה שבמשך השנים שקדמו לשנת 2004 היו הרווחים של הקליניקה הדומה גדולים מהרווחים של הבעל. גם בשנת 2004 עצמה היה המחזור הכספי של הקליניקה הדומה גדול יותר מאשר של הבעל אם כי הרווח שלו היה משום מה קטן יותר כנזכר לעיל.

אי לכך עלינו להתייחס לנתון של 168% בהסתייגות כנתון חריג או חד פעמי ולכן מן הראוי לראות את שתי הקליניקות כשוות ערך.

אי לכך יש לקבוע שהמוניטין של הקליניקה של הבעל הוא 205,000 ₪ ומחצית ממנו מגיעה לאשה דהיינו סך 102,500 ₪. נוסף על כך את הסכום המגיע לאשה בסך של 20,000 ₪ שאותו נקב הבעל בתצהירו על פירוט הרכוש ובהם כלול גם שווי הציוד בקליניקה.

ניקח בחשבון גם את הסכום של 40,000 דולר שאביה של האשה נתן לבני הזוג בשנים שבהם התבססו בראשית דרכם, ואם כי אין לאשה הוכחות, יש להניח שלפחות חלק מן הסכום הושקע בנכסים בני קיימא דהיינו בהקמת הקליניקה ובשיפוץ הבית ויש לו דין "נכסי מלוג" שדינם שהקרן חוזרת לאשה עם גירושיה. ולכן גם אם נניח שרק עשירית מהסכום הנ"ל נשאר בבחינת "קרן" אזי מגיע לאשה עוד סך של 4,000 דולר לפי שער יציג. לסיכום: הסך המגיע לאשה הוא 122,500 ₪ ועוד 4,000 דולר ועל הבעל לשלם סכום זה בחמישה תשלומים חודשיים וזאת בהתחשב במצבו כיום.

אנחנו חוזרים שוב על כך שאין בידינו את הכלים המדויקים לערוך חישוב מדויק אולם נראה לנו שלפי הנתונים דלעיל יש כאן הערכה הוגנת המתקרבת לאמת ככל הניתן.

תיק מס' 1-24-068194315
 ניתן ביום ז' כסלו תשס"ז (28.11.06)
 הופיעו: עו"ד ניסים שלם (לאשה)
 עו"ד ציפורה פיק ועו"ד מרדכי כהן (לבעל)

כ"ו

9. ביטול גיור לאשה שאינה שומרת תורה ומצוות, לאחר גירושיה; חוות דעת על בתי הדין המיוחדים לגיור.

בית הדין האזורי אשדוד:

הרב אברהם עטיא - יו"ר

העובדות:

לאחר הגירושין בביה"ד נתברר לדיין כי האשה, שהתגיירה שנים קודם לכן בבי"ד מוכר של מדינת ישראל, אינה שומרת שבת ולא טהרת משפחה. הדיין שהתבקש לחתום על תעודת הגירושין ומעשה ביה"ד סרב בטענה שהאשה, וכפועל יוצא מכך ילדיה, אינם יהודים. לדעתו, מדובר כאן בנישואין בין יהודי וגויה ועל כן אין צורך בגט, הגט היה מיותר ואין מקום לתעודת גירושין.

נפסק:

ביה"ד קבע כי על הנהלת בתי הדין לרשום את האשה וילדיה ברשימת מעוכבי החיתון. והוסיף, "ביה"ד לא בדק את כשרותו של הבעל, ולכן גם לרושמו ברשימת מעוכבי נישואין עד לביטול מעמדו וכשרותו".

נימוקים:

האשה מסרה לביה"ד כי היא לא שומרת שבת ולא טהרת המשפחה. המתגירת בתיק זה התגיירה בבי"ד אשר אין כל תוקף לגיורו, ויגיע היום שבי"ד זה לא רק שלא יצריך את הגר לקבל על עצמו עול מצוות, אלא אף יגייר במקוה ללא מים או במים ללא מקוה. הדין מציין כי בבי"ד זה של גיור, שוברים את הלוחות, שורפים את התורה ע"י העמדת צלם, מכניסים בתוכינו עובדי צלמים, וזאת בהיכל ה'. הנביא מלאכי מצביע על חילול הברית ועל הבגידה, על התועבה שנעשתה בישראל ובירושלים בזה שבחופשיות מתירים את הרצועה ומתירים את העריות באיצטלא של "נושאים פנים בתורה" (כלומר בנימוק הלכתי).

ולכן, אומר הדיין, כפי שכתוב במלאכי "ועתה אליכם המצווה הזאת" לחסל נגע זה. הפה שהתיר לבתי הדינים המוכרים בישראל לגייר, הוא יהיה הפה שאסר להם ויאסור להם למכאן ואילך לגייר,

ונמנע מעצמינו את הביטויים הקשים הכתובים במלאכי.

מאחר שכך, הרי מעמדה של האשה אינו כיהודיה והגט שנכתב ונמסר היה ללא צורך. דבר זה עולה מדבריהם של פוסקים רבים. למשל: משו"ת אגרות משה (ח"א סי' קנ"ז) עולה שגר שאינו מקבל עליו תורה ומצוות אינו גר כלל. ובשו"ת שבט הלוי (חלק עשירי סימן רכ"ז) נקבע "...ולא באתי רק בענין הגרות הקלוקל הזה שע"י הרפורמים הרעים... וכל המעיין ביו"ד סימן רס"ח בטוש"ע יראה שאין כאן גירות כלל... דאין כאן בי"ד כלל... כיוון דכולם מוחזקים ברשעים גמורים... אין בו סרך גרות כלל." בספר שורת הדין (כרך ג', מעמ' קס"ה, בעמ' קע"ד): נכתב כי גר שלא מקבל על עצמו דבר אחר מן התורה אין הגירות תופסת אפילו בדיעבד. ועוד מובא שם (כרך ה' מעמ' של"ב) פס"ד של ביה"ד הגדול הדין במקרה בו התגיירה אשה באותו בי"ד כמו האשה נשואת פס"ד זה, ומתוך חקירתה ועיון בחומר שבתיק הגיע ביה"ד הגדול למסקנה "שהיסוד המרכזי של הגיור שהוא קבלת מצוות ועול מלכות שמים לא נעשה כדין" ע"י אותו בי"ד ומצא שיש לפקפק ביהדותה של המבקשת.

לעניין טענת "בי"ד בתר בי"ד לא דייקי" אומר הדיין שכאן לא צריך פסק אלא פסוק, כפי שכתוב בש"ס מספר פעמים: "אמר ליה לינוקא פסוק לי פסוק" [אמר לו לילד פסוק לי פסוק]. ומביא ממדרש רבה אסתר - בעניין מרדכי המבקש מהילדים לפסוק פסוקם לאחר גזרת המן הקשה להשמיד ולהרוג את כל היהודים, ומתעודד מדבריהם - וממשיך ואומר: "אף אנו נאמר שבתי הדיינים הללו גורמים במעשיהם לא להשאיר מעם ישראל שריד ופליט אבל כאמור עוצו עצה ותופר וכפי שכתוב בשמואל א' פרק ט"ו, כ"ט גם נצח ישראל לא ישקר".

הדיין תמה על כך שביה"ד הגדול אשר סמכותו גדולה לא פנה לרבנות הראשית לבטל בתי דין אלו לגיור. "ומכאן קריאה יוצאת לבי"ד הרבני הגדול שיפנו בקום עשה לרבנות הראשית ולרבנים הראשיים לתקן פרצה חמורה זו ליטע כרמים זרים ללא זיקה של גרות אלא גויים גמורים בכרם ישראל, וזאת באיצטלא דרבנן...". ומביא הקריאה המופיעה בשורת הדין (כרך ז'): "איך אפשר לטמון את הראש בחול, ולהמשיך ולהכניס בכרם בית ישראל גויים גמורים. עד מתי! עד מתי! תמשך ההתנהגות הזאת???" ופסק הדיין: "והראש עדיין טמון בחול, יצאו אחרי הקריאה

8. מדור ספציפי לבעל

בית הדין הרבני האזורי פתח תקוה:

הרב דוד אוהיון - אב"ד
הרב י. יהודה גליק - דיין
הרב אליהו ד. רוזנטל - דיין
העובדות:

האשה הגישה לבית המשפט למשפחה תביעה לפירוק שיתוף בבית המגורים. הבעל פנה לבית הדין בבקשה לשלום בית, ובמסגרת זו ביקש צו למדור ספציפי בבית כדי להבטיח שלא יימכר.

נפסק:

צו

ניתן בזה צו למדור יחודי לבעל בדירת המגורים. על האשה או ב"כ אסור לעשות כל פעולה מכל סוג אשר יש בה כדי לפגוע בזכותו של הבעל למדור בדירה הספציפית, או לשלול ממנו מדור זה.

תיק מס' 1-53-054077698
ניתן ביום י"ז סיון תשס"ו (13.6.06)
עו"ד לורית גרון גלבוע (לאשה)
עו"ד עדי סמוכה (לבעל)

דין". כלומר, כל שיצא מבי"ד זה אינו גיור. בענין סמכותו לדון בכך מציין הדיין כי "ענייני נישואין וגירושין" הם בסמכות בלעדית של בתי הדין הרבניים עפ"י חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) התשי"ג-1953, וסעי' 2 לחוק קובע שנישואין וגירושין של יהודים יערכו בישראל על פי דין תורה, "ובודאי שגור שלא כהלכה הוא ענין נישואין ואשר סמכותו יחודית לבתי הדין רבניים אלה שנוהגים על פי דין תורה, ומחובת כל הדיינים להביא למימוש חוק זה". "מזכות האשה לבקש דיון בהרכב מלא שידון במעמדה ובמעמד ילדיה, ואני כתבתי את דעתי מאחר ואני צריך להוציא מעשה בי"ד ותעודת גירושין, כתבתי שאין לזה מקום ונימוקי כאמור".

תיק מס' 1-25-057845489
ניתן ביום ד' אדר תשס"ז (22.2.07)

ברובם אינם מפנים מוקשים אלא זורעים הרס וגורמים ע"י "גיריהם" להתבוללות של עם ישראל לתוך גויי נכר וגורם לטרגדיות נוראות גם בגשמיות וגם ברוחניות לפרט ולכלל האומה". והרב אקסלרוד מצטט ממכתבם של הרבנים קנייבסקי, אויערבך ואלישיב משנת תשד"מ: "הננו מזהירים בזה שהוא איסור חמור מאד לקבל גרים מבלי להיות משוכנעים שאכן דעת באמת לקבל עליהם עול תורה ומצוות... וכל שלא קיבל על עצמו לקיים ומצוות בלב שלם אין הגרות כלום והרי הוא נוכרי" וממשיך הרב אקסלרוד ואומר: "והרבנים המגיירים במ קלי דעת שאינם נכנעים לפס"ד התורה והשו"ע ובודים מליבם דברי הבל ומגלים פנים בתורה שלא כהלכה ומטהרים את השרץ בק"ץ טעמים... וכמובן שבבתי הדין המיוחדים לגיור המצב גרוע יותר ובבתי הדין של הרבנות הצבאית גרוע עוד יותר ועוד יותר... ובנידונו בשאלה על מי שנתגייר בבית דין שם מגיירים ללא דרישה אמיתית שהמתגיירים יקיימו מצוות האם יש לבית דין של גיור דין פסול וזה מכיון שעובר על לאו של התורה ולפני עיור לא תתן מכשול... עכ"פ לפי הטעם שאמרנו לעיל שכוונת המגיירים היא טובה כך לכאורה צריך לדונם או לסיבת שוחד ממון שגורמת טעותם וחושבים שהם עושים מצוה והאחרון הוא העיקר שסיבת טעותם שראו רבנים מהדור הקודם שנהגו הפקרות בזה ולכן חושבים הם לא טובים אנו מאבותינו... ולכן הנטיה לדון את ביה"ד הנ"ל כשוגגים ולכן אין להם דין בי"ד פסול, ומי שנתגייר אצלם ונתכוין לקבל על עצמו מצות באמת יש לו דין גר וכל זה אני כותב אם יסכימו עמי גדולי הוראה".

הרב עטיא חולק עליו בנקודה זו ומביא חיזוק לדבריו מהאגרות משה (ח"ב יו"ד סי' קנ"ג) שאם ישנה בעיה בגיור, הגיור לא תקף. ושלא שייך לדון כאן הדיינים בבי"ד לגיור לכף זכות. "ולפ"ז מה מקום לדון אפיקורסים לשגגה, והרי מאחר ומדובר בדמתקרי [בנקראים "רבנים" והרי ממה נפשך אם הם לא רבנים, הרי שהם לא בי"ד, ואם הם רבנים, הרי מבואר במסכת אבות (ד, י"ב) 'רבי יהודה אומר הוי זהיר בתלמוד ששגת תלמוד עולה זדון' ושם ברבינו יונה: '...כי כל דבר מדבר התורה והמצוה שהטעות מצויה ולא נתן אל לבו וחוטא אין זה שוגג אך נקרא פושע...'. ומאחר ובתי דינים אלו כאמור "אפיקורסים" ו"פושעים" הרי שבודאי אין להם דין בית דין... ומאחר וכאמור בתי דינים אלו אין להם דין בי"ד, הרי שהגיור כל גיור שיהיה חסר לו את התנאי שגר צריך והוא בית

האמורה עוד כמה כרכי שורת הדין, ועדיין הדברים הם רק על הנייר וללא שום טיפול נמרץ".

ומבדיקה שערך הדיין עולה שהתיקים הבעייתיים הם מביה"ד בראשותו של רב מסויים. וממשיך הדיין ואומר, "ולמעשה זה לא בי"ד 'מוכר' אלא 'מכיר' - על משקל מה שכתב רש"י (ויקרא כ"ו, יד) "המכיר את רבונו ומתכוון למרוד בו...". "ואין לך 'מכיר את רבונו ומתכוון למרוד בו' יותר מזו שמגיירים אשה שלא יודעת מהו טהרת המשפחה, ואשר למעשה הגיורת לא היא שהונתה את ביה"ד אלא הוא שהינה את עצמו".

ומביא הדיין ציטוט מתיק אחר, ובו מציין גמטריות מהם לומד שגיור עלול להביא לרעה לעם ישראל. וכן מביא מהגמרא בשבת (קל"ט, ע"א) "אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדייני ישראל, שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל".

"בני הזוג לא היו צריכים גט, כי אין כאן נישואין כהלכה והאשה דינה כאינה יהודיה והגט היה מיותר, כי אם אין נישואין גירושין מניין?... כך שביה"ד לא מוציא תעודת גירושין שהרי אין כאן גירושין".

"ושוב כל פעם שבה לידי גיור מבי"ד הנזכר הוא מדיר שינה מעינינו, ושוב בקריאת זעקה וקריאת הצלת עם ישראל אני כבר לא מדבר על הרוחניות של עם ישראל, שזה כבר נהפך להיות השמדת קדושתו ויחוסו של עם ישראל, השמדה ממש, בקבלנות ובסיטונות, אלא גם בגשמיות אנחנו רואים כמבואר בסוטה מ"א, 'אמר רבא בכל יום ויום מרובה קללתו משל חברו שנאמר בבוקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בוקר ושם ברש"י ד"ה אלא '...שהקללה הולכת ורבה' כמבואר לעיל על מי הגמרא מפנה אצבע מאשימה במסכת שבת קל"ט, ע"א".

ומביא את דברי הרב גדליהו אקסלרוד, אב"ד בחיפה, שבספרו שו"ת מגדל צופים (סי' לט) דן בשאלת גר המבקש להתגייר כהלכה וחושש שמא גיור בבי"ד "הנוהג בקלות דעת ומכניס גויים לכלל ישראל" אינו גיור. ומשיב בין היתר: שיש לצערנו רבנים רבים, בישראל בפרט שהפכו את כל עניין הגיור לליצנות "והרבנים שערכו ועורכים את הגיורים המזויפים מתנהגים באורח חיהם בדרך כלל בדרך התורה אלא שנסינו הממון או נסיונות אחרים של חשש איבוד פרנסה וכיוצא בזה שתולים עצמם ברבנים שקלקלו כבר בדור הקודם וגילו פנים בתורה שלא כהלכה מחמת שוחד ממון וכיוצא ב... בפועל בתי הדין המיוחדים לגיור

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן THE RUTH AND EMANUEL RACKMAN CENTER FOR THE ADVANCEMENT OF THE STATUS OF WOMEN

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן בפקולטה למשפטים שבאוניברסיטת בר-אילן הוקם מתוך רצון להשפיע על מעמד האשה בחברה הישראלית באמצעות קידום ידע ומחקר ודרך פעילות מעשית וישומית.

פעולות המרכז:

המרכז עורך ומפרסם מחקרים וניירות עמדה בנושאים הנוגעים לנשים בישראל ומעמדן, מפרסם פסקי דין רבניים, ועוסק במעקב חקיקה שוטף ובייזום וקידום חקיקה בענייני נשים. המרכז גם מממן תוכניות לימודים שונות באוניברסיטה הקשורות לנושאי נשים ולקידומן.

כמו כן אוסף המרכז ומעבד מידע ונתונים מכל תחומי החיים של נשים בישראל, עורך כנסים בתחום דיני המשפחה וביניהם הכנס השנתי לענייני נשים, משפחה ומשפט בישראל, ומקיים פרויקט העצמה לנשים בעלות עסקים קטנים פעילים.

המרכז תומך ושותף פעיל במאבק למען העגונות ומסורבות הגט בין היתר באמצעות פעילות ב"עיקר" – הקואליציה הבינלאומית לזכויות העגונה ומסורבת הגט.

במסגרת מעורבותו בחברה הישראלית ותרומתו לה מממן המרכז את ייצוג המשפטי של נשים בבית הדין הרבני ובבית המשפט לענייני משפחה. הסיוע המשפטי מתבצע במסגרת קורס קליני לסיוע משפטי בפקולטה למשפטים, הכולל לימוד תיאורטי ועבודה מעשית בליווי התיקים המשפטיים.

כתובת המרכז: המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן רמת-גן 52900
טל: 03-5318895 פקס: 03-7360499
E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il

יד לאישה

יד לאישה
ע"ש מקס מוריסון
בחסות מוסדות
אור תורה סטון
Ohr Torah Stone

ארגון יד לאישה הוקם במטרה לסייע בפתרון בעיית העגונות ומסורבות הגט בישראל. הארגון פועל בדרכים משפטיות ועוזר לנשים המבקשות להתגרש מבעליהן בבית הדין הרבני. בארגון עובדות טוענות בית דין מוסמכות ע"י משרד הדתות להופיע בבית הדין הרבני, אשר תפקידן לייעץ לאשה וליידע אותה על זכויותיה, לייצגה בבית הדין הרבני, לתמוך בה וללוותה במערכת הבירוקרטית עד למתן הגט. הארגון מעסיק גם עורכות דין המגישות תביעות תקדימיות בתחום מסורבות הגט והעגונות, כולל תביעות נזיקין נגד הבעל הסרבן והמסייעים לו.

בנוסף ניתן ייעוץ משפטי חינוך בתחום דיני המשפחה לכל פונה נזקקת. הסיוע המשפטי בבית הדין ובבית המשפט ניתן בתשלום סימלי. בנוסף לפעולותיו בבית הדין ובבית המשפט, הארגון מעורב במספר פרויקטים מחקריים, חקיקתיים וחברתיים, שמטרתם להביא לפתרון כולל לבעיות העגונות ומסורבות הגט.

סניף תל-אביב: רח' שילה 7 תל-אביב 64688

טל. 03-6951899/902

פקס. 03-6956022

אתר אינטרנט: www.legalaid.org.il

כתובת אי-מייל: legalaid@ohrtorahstone.org.il

מס' חינוך בכל הארץ: טל. 1-800-200-380

סניף ירושלים: רח' פייר קניג 33, תלפיות, ירושלים

טל. 02-6710876/743

פקס. 02-6728901